

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО

**ГЛОБАЛЬНІ ТА НАЦІОНАЛЬНІ
ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІКИ**

Електронне наукове видання

Випуск 13

Миколаїв

2016

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Стройко Тетяна Володимирівна, доктор економічних наук, професор (завідувач кафедри міжнародної економіки Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського).

Заступник головного редактора:

Іртицева Інна Олександрівна, доктор економічних наук, професор (професор кафедри міжнародної економіки Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського).

Відповідальний секретар:

Данік Наталія Вадимівна, кандидат економічних наук, доцент (доцент кафедри фінансів Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського).

Члени редакційної колегії:

Бородіна Олена Михайлівна, Ph.D, професор економіки (професор, "Банковні інститут висока школа а.с.", м. Прага, Чехія).

Бузько Ірина Романівна, доктор економічних наук, професор (завідувач кафедри міжнародної економіки, проректор з науково-педагогічної роботи Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля).

Булатова Олена Валеріївна, доктор економічних наук, професор (завідувач кафедри міжнародної економіки, проректор з наукової роботи Маріупольського державного університету).

Дейнеко Людмила Вікторівна, доктор економічних наук, професор (завідувач відділу промислової політики Інституту економіки та прогнозування Національної академії наук України).

Кіщак Іван Теодорович, доктор економічних наук, професор (декан факультету економіки Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського).

Клисинські Януш, доктор економічних наук, професор (професор кафедри спортивного маркетингу Техніко-Гуманітарної академії м. Бельсько-Бяла, Польща).

Мартинюк Володимир Петрович, доктор економічних наук, професор (завідувач кафедри фінансово-економічної безпеки Тернопільського національного економічного університету).

Ніколаєнко Наталія Олександрівна, доктор політичних наук, доцент (завідувач кафедри політології Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського).

Стукало Наталія Вадимівна, доктор економічних наук, професор (завідувач кафедри міжнародної економіки Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара).

Сухоруков Аркадій Ісмаїлович, доктор економічних наук, Заслужений економіст України, професор (Радник при дирекції Національного інституту стратегічних досліджень при Президентові України).

Хвесик Михайло Артемович, академік НААН, доктор економічних наук, заслужений діяч науки і техніки України, професор (директор Інституту економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України).

Шапошников Костянтин Сергійович, доктор економічних наук, професор (декан факультету економіки та менеджменту Херсонського державного університету).

Шиян Дмитро Вікторович, доктор економічних наук, професор (професор кафедри економіки підприємства та менеджменту Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця).

Agata Malak-Rawlikowska, dr inż, Wydział Nauk Ekonomicznych Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego.

Видання входить до «Переліку електронних фахових видань, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук» на підставі Наказу МОН України від 29 грудня 2014 року № 1528 (Додаток № 11)

**Рекомендовано до поширення в мережі інтернет Вченою радою
Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського
(Протокол № 9 від 29.11.2016 р.)**

Електронне наукове видання

ГЛОБАЛЬНІ ТА НАЦІОНАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІКИ

Випуск 13

Коректура • *О.А. Скрипченко*

Комп'ютерна верстка • *С.Ю. Калабухова*

Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен, географічних назв, назв підприємств, організацій, установ та іншої інформації несуть автори статей. Висловлені у цих статтях думки можуть не збігатися з точкою зору редакційної колегії і не покладають на неї ніяких зобов'язань.

ЗАСНОВНИК:

Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського
Адреса редакції журналу: вул. Нікольська, 24, м. Миколаїв, Україна, 54030
Відповідальний секретар: Данік Наталя Вадимівна
E-mail: наука@global-national.in.ua
Телефон: +38 (095) 458-19-85

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1

ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ

Айвазовський В.В. ІНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПІВ СОЦІАЛЬНОЇ СПРАВЕДЛИВОСТІ.....	3
Гордиенко В.О., Борвинко Э.В. ИСТОРИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ВНЕДРЕНИЯ ПРОГРАММНО-ЦЕЛЕВОЙ МЕТОДОЛОГИИ ПЛАНИРОВАНИЯ.....	9
Городняк І.В. ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ СПОЖИВЧОЇ ПОВЕДІНКИ ДОМОГОСПОДАРСТВ	13
Каліновський Р.О. ТРАНСМІСІЙНИЙ МЕХАНІЗМ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ: СУТНІСТЬ ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ.....	17
Курбет О.П. КИЇВСЬКА ПОЛІТЕКОНОМІЧНА ШКОЛА ПРО МІСЦЕ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ В ГОСПОДАРСЬКОМУ ЖИТТІ КРАЇНИ.....	22
Личковська М.Р. ТРАНСФОРМАЦІЯ ПОНЯТТЯ «СТАНДАРТНА ЗАЙНЯТІСТЬ» У НОВІЙ ЕКОНОМІЦІ.....	28
Македон В.В. ГЕОЕКОНОМІКА ТА ЇЇ ВПЛИВ НА СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ КРАЇНИ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД.....	33
Свідер О.П. ВІДМІТНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ КАТЕГОРІЇ «ПРЯМІ ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ».....	39

СЕКЦІЯ 2

СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО

І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

Алексеева Ю.І., Голубенко В.А. ТОРГОВО-ПРОМИСЛОВА ПАЛАТА – СУБ'ЄКТ БІЗНЕС-ІНФРАСТРУКТУРИ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ РЕГІОНУ.....	45
Антонюк Б.О., Гороховська Н.В. СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ КОНКУРЕНТНОГО РОЗВИТКУ КИТАЮ В ХХІ СТОЛІТТІ.....	49
Ганін В.І., Резніченко О.А. РОЛЬ МІЖНАРОДНОГО КРЕДИТУ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ МІЖНАРОДНИХ ФІНАНСОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В УКРАЇНІ.....	55
Деділова Т.В., Пушкарьова Н.А., Кабанець М.С. АНАЛІЗ ВЗАЄМОДІЇ УКРАЇНИ ТА ЄС ЗА ПРОЕКТОМ TRASECA У СФЕРІ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ.....	62
Kakhovich Y.O., Nymeth Y.I. ВИХІД УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ НА ЗАРУБІЖНІ РИНКИ НА ПРИКЛАДІ РИНКУ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ.....	68
Кривов'язюк І.В. СУЧАСНЕ ТРАКТУВАННЯ ТА ДИНАМІЗМ РОЗВИТКУ СЕКТОРУ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ СВІТУ	74
Матросова Л.М. ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ В УКРАЇНІ: ЗАГРОЗИ ТА РИЗИКИ.....	79
Поляков М.В. СУТНІСТЬ ТА ПРОЯВИ ІНТЕЛЕКТУАЛІЗАЦІЇ СВІТОГОСПОДАРСЬКОГО РОЗВИТКУ.....	84
Попель С.А. ФУНКЦІОНУВАННЯ ТАРГЕТИНГ-ЦЕНТРІВ: МІЖНАРОДНИЙ АСПЕКТ.....	89
Самборська О.Ю. ДОСВІД АГРАРНИХ ІНТЕГРАЦІЙ У РОЗВИНУТИХ КРАЇНАХ СВІТУ.....	95
Хачатрян В.В., Богацька Н.М. ЗМІСТОВНІ ОСОБЛИВОСТІ КАТЕГОРІЇ «ПІДПРИЄМНИЦЬКИЙ ПОТЕНЦІАЛ» В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ ТА ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....	98
Цибуляк А.Г. МІЖНАРОДНИЙ АСПЕКТ РОЗВИТКУ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ.....	101

СЕКЦІЯ 3 ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

Бедик Ю.М. ЗНАЧЕННЯ ПДВ У СИСТЕМІ УНІВЕРСАЛЬНИХ АКЦИЗІВ.....	105
Волошин В.І., Семак Б.Б., Васильців В.Г. СТАН, ПЕРЕДУМОВИ ТА ЧИННИКИ РОЗВИТКУ СЕКТОРУ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УКРАЇНІ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ЕКОНОМІЧНУ БЕЗПЕКУ ДЕРЖАВИ.....	110
Деренько О.О. ОЦІНКА ПОПИТУ НА РИБУ ТА РИБНУ ПРОДУКЦІЮ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ.....	117
Козлянченко О.М. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ АНТИКРИЗОВОГО ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО МАШИНОБУДУВАННЯ.....	123
Курило Л.І., Удовиченко С.М., Сльозко Т.М. ІННОВАЦІЙНІСТЬ ЕКОНОМІКИ З ОГЛЯДУ РІВНЯ РОЗВИТКУ НАУКИ	129
Курмаєв П.Ю., Стойка С.О., Франченко Л.О. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКУ ЕЛЕКТРОЕНЕРГІЇ В УКРАЇНІ.....	134
Матвійчук Н.П., Мудрак Р.П. СТАН ГАЛУЗІ САДІВНИЦТВА УКРАЇНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ПЕРСПЕКТИВНИХ НАПРЯМІВ ЇЇ ФУНКЦІОНУВАННЯ.....	137
Мекшун Л.М. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ.....	142
Павлів В.В., Федун І.Л. ПОБУДОВА МЕХАНІЗМУ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ НЕДЕРЖАВНОГО ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	147
Павлова Г.С., Приходько І.П. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ ПІДХІД ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОЇ ПІДСИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРА НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ.....	153
Пішенін І.К. НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ПІДХІД ДО ПОБУДОВИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ У ТРАНСПОРТНІЙ ГАЛУЗІ.....	159
Плинокос Д.Д., Бойченко В.С., Коваленко М.О. ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ НА СТАН РИНКУ ПРАЦІ УКРАЇНИ.....	163
Потьомкін С.К., Козлова І.М. АНАЛІЗ СТРУКТУРИ ДОХОДІВ ТА ВИТРАТ ДОМОГОСПОДАРСТВ.....	169
Присяжнюк А.Ю. СУЧАСНІ ІМПЕРАТИВИ В УПРАВЛІННІ КЛАСТЕРАМИ.....	177
Редька О.З., Башинська М.І. ОСНОВНІ ФОРМИ І МЕТОДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ МАШИНОБУДІВНОГО КОМПЛЕКСУ.....	181
Станасюк Н.С. УМОВИ РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ.....	186
Судакова О.І., Попова В.В., Медведовська Т.П., Мещеряков О.С. ДІАГНОСТИКА В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА.....	189
Тернова А.С., Сіренко С.О. ІННОВАЦІЙНІ АСПЕКТИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ.....	193
Черничко Т.В., Кучінка Т.В., Бабич Л.І. КАНАЛ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ, ЯК ДЖЕРЕЛО ФІНАНСУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	198
Шаповалов В.В. ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ПРАЦІ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ.....	202

СЕКЦІЯ 4 ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Басенко І.В., Савенко О.С., Клочан В.В. ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ АГРАРНИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ.....	207

Бричко А.М. ЕКОНОМІЧНЕ ОЗДОРОВЛЕННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	211
Войченко Т.О., Леонтєва І.О. СТВОРЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ПОТОКАМИ ІНФОРМАЦІЇ В СЕРЕДОВИЩІ ВОДНОТРАНСПОРТНОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	214
Гаврилук Н.М. ОЦІНКА РІВНЯ ЛОГІСТИЧНОГО КОНТРОЛІНГУ НА АВТОТРАНСПОРТНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ.....	219
Глебова А.О. ІНФОРМАЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПРОЦЕСАХ ТУРИСТИЧНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ.....	227
Гринчуцький В.І.	
Микитюк В.П. ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ТА ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	233
Гуржій Н.М., Оверченко А.І. ОЦІНКА ЛОГІСТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ОСНОВА ВИБОРУ ЙОГО ЛОГІСТИЧНОЇ СТРАТЕГІЇ.....	241
Дудик І.Ю., Шульга В.М. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ.....	246
Зось-Кіор М.В., Купріян А.О. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РОЗРОБКИ ЛОГІСТИЧНОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА.....	250
Зось-Кіор М.В., Стрільков О.Ю. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ СУЧАСНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ.....	256
Іпполітова І.Я. ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗДІЙСНЕННЯ РЕІНЖИНІРИНГУ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	261
Карпенко Є.А., Кравченко І.Ю. ВНУТРІШНІЙ АУДИТ У СИСТЕМІ ПРОЦЕСНО-ОРІЄНТОВАНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ.....	268
Коломієць С.А. АНАЛІЗ НАУКОВИХ ПІДХОДІВ ДО ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ОБСЛУГОВУЮЧОЇ КООПЕРАЦІЇ.....	274
Краузе О.І., Радинський С.В. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АВТОПРОМУ.....	278
Кушнірук В.С., Толмач О.В. РОЗВИТОК ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗЕРНОВИРОБНИЦТВА В АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ НОВООДЕСЬКОГО РАЙОНУ.....	284
Лутвуненко А.О. ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ В УПРАВЛІННІ РОЗВИТКОМ ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА.....	289
Литовка А.О., Семенов В.Ф. УПРАВЛІННЯ ТУРИСТИЧНИМ РИНКОМ РЕГІОНУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ НА ПРИКЛАДІ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	295
Логінова К.С. (Loginova K.S.) МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ВИЗНАЧЕННЯ ТІНЬОВИХ ТРАНСАКЦІЙНИХ ВИТРАТ.....	301
Мариненко Н.Ю. ДІАЛЕКТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПОНЯТЬ «АДАПТАЦІЯ» ТА «АДАПТИВНИЙ РОЗВИТОК».....	305
Марченко О.В., Кушнірук В.С. РЕТРОСПЕКТИВА СУЧАСНОГО СТАНУ ГАЛУЗІ ЗЕРНОВИРОБНИЦТВА В АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ ПЕРВОМАЙСЬКОГО РАЙОНУ.....	311
Мешкова В.С. ЗНАЧЕНИЕ ОБОРОТНЫХ АКТИВОВ В ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ.....	316
Микитюк П.П., Цетнар Л.О. МАРКЕТИНГОВА ОЦІНКА РИНКУ СПОРТИВНИХ ТОВАРІВ У КОНТЕКСТІ ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЇ СУЧАСНОГО СПОРТУ.....	320
Мідляр А.К., Махначова Н.М. ПІДВИЩЕННЯ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ КЕРІВНИКА ПІДПРИЄМСТВА.....	325
Овчаренко Є.І., Манько І.М., Годящев М.О. ОСОБЛИВОСТІ ОЦІНКИ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	330

Паскар К.С. ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ АМОРТИЗАЦІЇ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВАМИ.....	337
Рябенко Г.М., Бондаренко І.Д. ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	342
Рябенко Г.М., Сарафін О.В. ЗАГРОЗИ ТА ШЛЯХИ ЗМІЦНЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ.....	346
Савіцька О.П., Савіцька Н.В., Погребняк Л.В. ВПЛИВ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ТУРИСТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	350
Стефанишин О.Б. ОБ'ЄКТИВНА НЕОБХІДНІСТЬ ТА ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ РЕГУЛЮВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ФІНАНСОВОЇ ДОПОМОГИ СУБ'ЄКТАМ ГОСПОДАРЮВАННЯ.....	356
Стрільчук Р.М. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ СТРАТЕГІЧНИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ ПІДПРИЄМСТВА.....	360
Ткаченко К.О. ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО ПРИ ПІДГОТОВЦІ КАДРІВ ДЛЯ ПІДПРИЄМСТВ ТРАНСПОРТУ.....	367
Ушкальов В.В., Мартіянова М.П. ПОВЕДІНКОВІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПЕРСОНАЛУ ПІДПРИЄМСТВА.....	373
Хасан Алі Аль-Абабнех ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ РЕКЛАМНОЇ КАМПАНІЇ АЕРОПОРТІВ.....	379
Шаманська О.І. ОСОБЛИВОСТІ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА.....	383
Шегда М.В. УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ВІДПОВІДАЛЬНИМ МАРКЕТИНГОМ ЛАКОФАРБОВОЇ ПРОДУКЦІЇ.....	387
Шикіна О.В. СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ ГОТЕЛЬНОГО БІЗНЕСУ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	392
Шульга В.М., Хандога Д.С. ПІДВИЩЕННЯ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ.....	400
СЕКЦІЯ 5	
РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА	
Березіна О.Ю. УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕДУР ПРОГРАМУВАННЯ ПРОСТОРОВО-ТЕРИТОРІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ НА ЗАСАДАХ ГЛОБАЛЬНОГО ПАРТНЕРСТВА ТА ІНСТИТУЦІЙНОЇ ВЗАЄМОДІЇ.....	404
Жученко А.М. ПОНЯТТЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В СУЧАСНІЙ ЕКОНОМІЦІ.....	410
Яцишина І.В. НАУКОВО-ТЕХНІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ РЕГІОНУ: СТРУКТУРА ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ.....	414
СЕКЦІЯ 6	
ЕКОНОМІКА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ТА ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА	
Кушнірук В.С., Пучков С.В. УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯМ В НОВООДЕСЬКОМУ РАЙОНІ.....	420
СЕКЦІЯ 7	
ДЕМОГРАФІЯ, ЕКОНОМІКА ПРАЦІ, СОЦІАЛЬНА ЕКОНОМІКА І ПОЛІТИКА	
Гупало О.Г., Жук О.Б. АНАЛІЗ ДИНАМІКИ ТА СТРУКТУРИ ДЕРЖАВНИХ СОЦІАЛЬНИХ ВИДАТКІВ В УКРАЇНІ.....	424
Кудлаєнко С.В. СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ: ЗАВДАННЯ ТА ШЛЯХИ ЇХ ДОСЯГНЕННЯ.....	430

Попадюк О.В. МОДЕЛІ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ БІЗНЕСУ.....	433
Рингач Н.О., Звонар В.П. ТРАНСФОРМАЦІЯ СОЦІАЛЬНОГО КАПІТАЛУ В УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ ПІД ВПЛИВОМ АНЕКСІЇ КРИМУ ТА ПОДІЙ НА ДОНБАСІ.....	437
Токар І.І., Пилипенко А.В. СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ВПРОВАДЖЕННЯ ГЕНДЕРНОГО БЮДЖЕТУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	441
СЕКЦІЯ 8	
ГРОШІ, ФІНАНСИ І КРЕДИТ	
Алескерова Ю.В. КРЕДИТНІ ІННОВАЦІЇ В АГРОПРОМИСЛОВІЙ СФЕРІ УКРАЇНИ.....	446
Ачкасова С.А., Коваленко К.А. ВИЗНАЧЕННЯ ВПЛИВУ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ НА РОЗВИТОК ПРУДЕНЦІЙНОГО НАГЛЯДУ ЗА ЇХ ДІЯЛЬНІСТЮ.....	450
Батюк Л.А., Ткаченко С.Є. ПЕРЕДУМОВИ НОВОЇ ХВИЛІ ГЛОБАЛЬНОЇ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ.....	455
Біловодська О.А., Сигида Л.О. БІРЖОВИЙ РИНОК У СВІТІ Й УКРАЇНІ ТА ФІНАНСОВІ МЕХАНІЗМИ ЙОГО РОЗВИТКУ	458
Борейко Н.М., Скоромцова Т.О. СВІТОВІ ОРІЄНТИРИ ВИЯВЛЕННЯ РИЗИКОВИХ ПЛАТНИКІВ ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВА.....	463
Бородай А.О. МЕТОДИЧНИЙ ПІДХІД ДО ОЦІНКИ РІВНЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ БАНКІВСЬКОЇ УСТАНОВИ.....	468
Голосенін І.О. ДЕРЖАВНИЙ ПІДХІД ДО РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ КРЕДИТІВ МАЛОМУ І СЕРЕДНЬОМУ БІЗНЕСУ.....	474
Дідур С.В., Глухова В.І., Скрипник Л.І. АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА БОРГОВОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ.....	480
Колодізев О.М., Лесик В.О., Коцюба О.В. ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ КАПІТАЛІЗАЦІЇ ВІТЧИЗНЯНОЇ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ: ХРОНОЛОГІЯ ЗМІН, ВИМОГ ТА ФОРМУВАННЯ ПРОГНОЗІВ НА ПРИКЛАДІ БАНКІВ З ІНОЗЕМНИМ КАПІТАЛОМ.....	485
Лаврик В.В. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ФІНАНСОВОЇ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ.....	491
Павлушенко Т.О. ВИДАТКИ БЮДЖЕТУ НА ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА РОЗВИТОК СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ.....	495
Панасенко Г.О., Бортніков Г.П. МЕХАНІЗМ ВРЯТУВАННЯ БАНКІВ ЗА РАХУНОК ЇХ КРЕДИТОРІВ ТА ЙОГО ПРИЙНЯТНІСТЬ ДЛЯ УКРАЇНИ.....	501
Погріщук Г.Б., Мацедонська Н.В. ОЗДОРОВЛЕННЯ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	507
Проць Н.В. СУТНІСТЬ ТА ФІСКАЛЬНА РОЛЬ МІСЦЕВИХ ПОДАТКІВ ТА ЗБОРІВ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ БЮДЖЕТНОГО ТА ПОДАТКОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА.....	510
Стефанів І.Ф. НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВ.....	516
УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ І ПАСИВАМИ БАНКУ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ МАТРИЧНОГО ПІДХОДУ.....	522
Труфен А.О. ФІНАНСУВАННЯ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	527
Хом'як М.С. ІНСТИТУЦІЙНЕ СЕРЕДОВИЩЕ РОЗВИТКУ ФІСКАЛЬНОГО ПРОСТОРУ РЕГІОНІВ.....	531
Шульга К.Д. ВПЛИВ ПРОЦЕСІВ КОНСОЛІДАЦІЇ БАНКІВ НА РОЗВИТОК БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ.....	538

СЕКЦІЯ 9

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ

Барішевська І.В., Погуляй Н.П.МЕТОДОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ ТА ОБЛІК ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ..... 542**Белозерцев В.С., Рижик Я.С.**ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ГЛОБАЛЬНОГО ПОЗИЦІОНУВАННЯ
В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ НА АВТОТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ..... 545**Кадацька А.М.**

ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ ТА ФУНКЦІЇ АМОРТИЗАЦІЇ ОСНОВНИХ ЗАСОВІВ..... 550

Кравченко М.В.ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ ВИТРАТ
НА ВИРОБНИЦТВО ПРОДУКЦІЇ У ФЕРМЕРСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ..... 554**Мардус Н.Ю., Селюков Д.Л.**ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ І АУДИТУ ФОРМУВАННЯ
ТА ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ НА ОПЛАТУ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВАХ..... 559**Мошковська О.А.**ОРГАНІЗАЦІЯ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ
НА СУЧАСНИХ ВІТЧИЗНЯНИХ МОЛОКОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ..... 563**Новодворська В.В.**ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ТОВАРНИХ ЗАПАСІВ ТА ЇХ ВІДОБРАЖЕННЯ
В ОБЛІКОВІЙ ПОЛІТИЦІ ПІДПРИЄМСТВА..... 570**Онищенко В.П.**

ЕКОНОМІЧНІ ТА ПРАВОВІ ПЕРЕДУМОВИ КОНСОЛІДОВАНОЇ ЗВІТНОСТІ..... 574

Рибалко О.М., Коваль С.Є.

ОБЛІКОВІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ДЕБІТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ..... 580

Саченко С.І., Бабій Л.А.

ПЛАНУВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО АУДИТУ..... 585

Семанюк В.З.УСКЛАДНЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА ПІДПРИЄМСТВ
В НОВІЙ ЕКОНОМІЧНІЙ ФОРМАЦІЇ..... 590**Славкова О.П., Журбенко Н.М.**УДОСКОНАЛЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ
ЗА РАХУНОК ПОКРАЩАННЯ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОВІВ..... 596**Тютюнник Ю.М.**ОСОБЛИВОСТІ РОЗРАХУНКУ Й АНАЛІЗУ ДИНАМІКИ КОЕФІЦІЄНТІВ
ОЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВ..... 599**Шендригоренко М.Т.**НЕМАТЕРІАЛЬНІ АКТИВИ ПІДПРИЄМСТВА
ЯК ОБ'ЄКТ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ..... 603

СЕКЦІЯ 10

СТАТИСТИКА

Кобилинська Т.В.НАУКОВЕ СТАТИСТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ
АГРАРНОЇ СФЕРИ ЯК СУБ'ЄКТА БЕЗПОСЕРЕДНЬОГО ВПЛИВУ
НА ОТОЧУЮЧЕ ПРИРОДНЕ СЕРЕДОВИЩЕ..... 607

СЕКЦІЯ 11

МАТЕМАТИЧНІ МЕТОДИ, МОДЕЛІ

ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЕКОНОМІЦІ

Горбачук В.М.

ГЛОБАЛЬНІ ІНВЕСТИЦІЇ У МАЙБУТНІЙ ЛЮДСЬКИЙ КАПІТАЛ..... 611

Деркач Т.В.ЕКОНОМІЧНА ДІАГНОСТИКА МОДЕЛЕЙ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ
РЕГІОНАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ..... 617

СЕКЦІЯ 8 ГРОШІ, ФІНАНСИ І КРЕДИТ

УДК 336

Алескерова Ю.В.
*доктор економічних наук,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Вінницького національного аграрного університету*

КРЕДИТНІ ІННОВАЦІЇ В АГРОПРОМИСЛОВІЙ СФЕРІ УКРАЇНИ

CREDIT INNOVATIONS IN UKRAINE AGRICULTURAL INDUSTRY

АНОТАЦІЯ

У статті розкрито, що вдосконалення механізму надання державної підтримки за залученими у банках кредитами, а також більш чіткого визначення окремих положень Порядку використання коштів за програмою пільгового кредитування внесено зміни до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для фінансової підтримки заходів в агропромислому комплексі шляхом здешевлення кредитів. Проаналізовано, що до 2016 р. в Україні агропромисловий комплекс і насамперед його провідна галузь – сільське господарство завжди знаходились серед пріоритетів розвитку країни. Сформульовано авторське бачення про головні пріоритети державної агропромислової політики під час упровадження інновацій у кредитуванні. Доведено, що посилення процесів глобалізації та загострення проблем забезпеченості продовольчою продукцією населення світу потребують подальшого розвитку вітчизняного агропромислового комплексу та його інтеграції у світову продовольчу систему.

Ключові слова: кредит, кредитування, інновація, Україна, агропромислова сфера, сільське господарство, закон, ВВП, агропромисловий комплекс, податки.

АННОТАЦИЯ

В статье раскрыто, что совершенствование механизма предоставления государственной поддержки по привлеченным в банках кредитам, а также более четкого определения отдельных положений Порядка использования средств по программе льготного кредитования внесены изменения в Порядок использования средств, предусмотренных в государственном бюджете для финансовой поддержки мероприятий в агропромышленном комплексе путем удешевления кредитов. Проанализировано, что к 2016 г. в Украине агропромышленный комплекс и прежде всего его ведущая отрасль – сельское хозяйство всегда находились среди приоритетов развития страны. Сформулировано авторское видение о главных приоритетах государственной агропромышленной политики при внедрении инноваций в кредитовании. Доказано, что усиление процессов глобализации и обострение проблем обеспеченности продовольственной продукцией населения мира требуют дальнейшего развития отечественного агропромышленного комплекса и его интеграции в мировую продовольственную систему.

Ключевые слова: кредит, кредитование, инновация, Украина, агропромышленная сфера, сельское хозяйство, закон, ВВП, агропромышленный комплекс, налоги.

ANNOTATION

Reveals that improving the mechanism of state support to attract banks loans, as well as a clearer definition of certain provisions of the use of funds under the program of concessional lending, amendments to the Procedure for the use of funds provided by the state budget for financial support measures in agriculture through cheaper loans. The analysis that by 2016 Ukraine in agriculture and, above all, its leading industry – agriculture have

always been among the priorities of the country. Author's vision of the main priorities of the state policy in the agro-industrial innovation in lending. Proved that strengthening the processes of globalization and worsening security problems of the world food production require further development of the domestic agricultural sector and its integration in the global food system.

Keywords: credit, credit, innovation, Ukraine, agricultural industry, agriculture, law, GDP, agriculture, taxes.

Постановка проблеми. Із метою інновацій механізму надання державної підтримки за залученими в банках кредитами, а також більш чіткого визначення окремих положень Порядку використання коштів за програмою пільгового кредитування внесено зміни до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для фінансової підтримки заходів в агропромислому комплексі шляхом здешевлення кредитів, якими, зокрема:

– розширено коло позичальників, які мають право на отримання компенсації відсоткової ставки за залученими кредитами – фізичні особи – підприємці;

– уточнено граничну межу процентних ставок за користування кредитами, які підлягають відшкодуванню в 2016 р., а саме: за кредитами, залученими в 2015 р. за умови, що сума відсотків та розмір плати за надання інших банківських послуг, пов'язаних із цим кредитом (розрахунковим обслуговуванням кредиту, розглядом кредитного проекту, управлінням кредитами, консультаційними послугами тощо), не перевищуватиме 30% річних, а в 2016 р. – за умови, що сума відсотків за користування кредитами не перевищуватиме облікової ставки Національного банку, збільшеної на 3 п. п. на момент укладання договору (у зв'язку з тенденціями щодо зміни облікової ставки Національного банку). Це дасть змогу в наступних роках не вносити зміни до Порядку використання коштів за програмою пільгового кредитування через коливання (зміни) ставок рефінансування Національного банку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням проблеми розвитку та інновацій кредитних відносин в аграрній сфері займа-

ються М.Я. Дем'яненко [11], П.Т. Саблук [8], О.О. Непочаєнко [7], О.Є. Гудзь [4], Н.В. Бондаренко [2], Г.О. Минкіна [6], О.Г. Чирви тощо.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. На даному етапі залишається недослідженим питання кредитування аграрного сектору з урахуванням інноваційних змін та інноваційних упроваджень під час кредитування аграрного сектору в Україні в умовах постійних змін та новітнього законодавства.

Мета статті полягає в обґрунтуванні шляхів упровадження кредитних інновацій в агропромисловій сфері України, які не тільки не суперечили б законодавству, а й дали змогу країні ефективно включитися в зміни сьогодення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Так склалось, що до 2016 р. в Україні агропромисловий комплекс і, перш за все, його провідна галузь – сільське господарство завжди знаходились серед пріоритетів розвитку країни. На Україну припадає приблизно 25% чорноземів світу, а площа сільськогосподарських угідь становить 43 млн. га (72% від загальної площі країни).

Внаслідок такої послідовної державної політики (чого не можна сказати про інші пріоритети) агропромисловий комплекс в Україні є одним із ключових секторів економіки: він формує 24% випуску продукції та 18% ВВП країни; продукція АПК становить 38,2% товарного експорту (у 2015 р. – 14,6 млрд. дол. США – з I по IV групу УКТЗЕД), при цьому на країни Азії припадає 47,2% експорту вітчизняної агропромислової продукції, на ЄС – 27,9%; з виробництва зернових культур та соняшникової олії Україна сьогодні входить у сімку світових лідерів; сільське господарство є найбільш стабільно працюючим сектором економіки. Так, сільськогосподарське виробництво в останні 10 років переважно демонструвало позитивну щорічну динаміку за винятком деяких років, коли переважали негативні фактори впливу природно-кліматичних умов.

Загалом даний сектор економіки виступав своєрідною точкою опори для економіки України у складні кризові роки. Прикладом є 2008 та 2013 рр., коли більшість видів економічної діяльності демонстрували падіння виробництва, але саме завдяки зростанню сільськогосподарського виробництва Україна зберігала позитивну динаміку ВВП (у 2008 р. зростання ВВП становило 2,2%, з яких 1,1 в.п. було забезпечено збільшенням сільськогосподарського виробництва на 17,1%, у 2013 р. ВВП на нульовому рівні за збільшення сільськогосподарського виробництва на 13,6% (позитивний внесок на рівні 1 в.п.)).

У цілому за період 2007–2015 рр. сільськогосподарське виробництво зросло на 44,8%, тоді як ВВП зменшився на 19,6%.

Якщо співставити ці показники розвитку з показниками інших вітчизняних галузей економіки, яким також надавалися державні преференції розвитку, зокрема з гірничо-металур-

гічним комплексом, де Україна, як і у сфері агропромислового комплексу, займає провідне місце на світовому ринку сталі (входила в топ-10 основних виробників сталі), то за період 2007–2015 рр. мало місце падіння обсягів металургійного виробництва на 47,2%, виробництва коксу та коксопродуктів – на 44,1%, добування металевих руд – на 9%.

Тобто в аграрному секторі державна підтримка показала себе високоефективною, а отже, і виправданою.

Посилення процесів глобалізації та загострення проблем забезпеченості продовольчою продукцією населення світу потребують подальшого розвитку вітчизняного агропромислового комплексу та його інтеграції у світову продовольчу систему. І сьогодення вимагає не тільки закріплення отриманих результатів розвитку агропромислового комплексу, а й забезпечення якісного стрибка у його розвитку. Україна на відміну від розвинених країн (США, Канада, країн ЄС) лише на третину використовує потужний природно-ресурсний потенціал. Про це свідчить наше відставання від розвинутих країн за показниками ефективності вітчизняних сільськогосподарських виробників (низька врожайність сільськогосподарських культур, продуктивність скота тощо). Так, за даними ФАО, Україна поступається майже вдвічі своїм конкурентам на світовому агропродовольчому ринку (зокрема, по продуктивності корів – Канаді, по врожайності зернових – розвинутих країнам ЄС та США). Іншими словами, через підвищення продуктивності сільське господарство могло б генерувати набагато більший внесок в економіку країни.

Разом із тим, уряд всупереч Коаліційній угоді вносить до парламенту рішення відповідно до вимог МВФ щодо поступового скасування фактично єдиної значимої за обсягами державної підтримки аргосектора – спеціального режиму оподаткування ПДВ, який передбачав збереження у сільгоспвиробників обсягів нарахованого ПДВ для використання їх на власні виробничі цілі, яке приймається «під ялинку». І тепер уже не стоїть питання «забезпечення якісного стрибка», а стоїть питання загалом спроможності вітчизняного агропромислового комплексу зберегти наявний рівень розвитку та наявні конкурентні позиції на світовому продовольчому ринку.

Структурно вітчизняна державна підтримка сільського господарства характеризувалась невеликими обсягами прямої державної підтримки (пряма бюджетна підтримка зараз надається лише галузі тваринництва, але її обсяг досить незначний – 50 млн. грн. на рік) та значимими за обсягами преференціями зі сплати ПДВ.

Однак у 2016 р. було запроваджено перехідні умови у застосуванні сільгоспвиробниками спеціального режиму по сплаті ПДВ, а саме збереження в їх розпорядженні 15% за операціями із зерновими і технічними культурами, 80% – за операціями з продукцією тваринни-

цтва, 50% – за іншими сільськогосподарськими операціями, та прийнято рішення про відміну і цієї перехідної норми з 1 січня 2017 р.

При цьому жодного розрахунку, чого дані нововведення будуть коштувати сільськогосподарським виробникам та економіці України в цілому, представлено не було.

За деякими оцінками, обсяг коштів сільськогосподарських підприємств, що відволікатиметься з обігу в 2016 р. у зв'язку із нововведеннями, може становити близько 20 млрд. грн. Дані кошти могли би бути використані сільськогосподарськими підприємствами для власних потреб або виступати додатковим інвестиційним ресурсом розвитку виробництва, що саме і передбачав спецрежим ПДВ для сільськогосподарства.

З бюджету на фінансову підтримку заходів в агропромисловому комплексі шляхом здешевлення кредитів суми практично не збільшені (законом про бюджет на 2016 р. передбачено на даний захід 300 млн. грн., у 2015 р. фактичне бюджетне фінансування за цим напрямом становило 290,6 млн. грн.).

Водночас у 2016 р. переглянуто у бік збільшення ставки єдиного податку для сільськогосподарських товаровиробників, що додатково збільшує податкове навантаження на агробізнес та погіршує умови його функціонування.

Найближчим часом доступ до кредитних ресурсів для вітчизняних сільгоспвиробників також буде обмежений, особливо зважаючи на фінансовий стан банківської системи в Україні в останні три роки. За різними оцінками, в Україні частка банківського кредитування займає менше 20% обігових коштів аграрного сектору, тоді як у розвинутих країнах вона досягає 70%. Ставка за кредитами для сільського господарства на кінець лютого 2016 р. становила 19,8%, що перевищує середню відсоткову ставку за кредитами по економіці (16,4%). Також треба розуміти, що здебільшого це кредити короткострокові для поточних операційних потреб діяльності агросектора (підготовка до посівної із закупкою палива, добрив, насіння, посадкового матеріалу, кормової бази тощо), а не довгострокові – на розвиток та придбання основних фондів, що дозволялось спецрежимом ПДВ.

І всі ці «ноу-хау» реалізувались на фоні зростання затратності сільськогосподарського виробництва. Індекс витрат на виробництво сільськогосподарської продукції за 2013–2015 рр. становив 179,7% і формувався передусім за рахунок збільшення вартості матеріальних ресурсів, запчастин до автомобілів та сільськогосподарських машин, девальвації гривні – у 2,9 рази. Разом із тим, на світовому продовольчому ринку спостерігався тренд до зниження цін, зокрема на пшеницю – на 50,1% у період з грудня 2012 р. по лютий 2016 р., на кукурудзу – на 48,3%.

Отже, допомоги аграріям чекати немає звідки. За нашими оцінками, втрати від ново-

введень у цьому році становитимуть близько 25 млрд. грн. недоотриманої сільськогосподарської продукції. Таке враження, що все робиться лише для того, щоб іншого виходу як зняти мораторій на продаж землі у нас не було.

Разом із тим, вважаємо, що ці два питання – державної підтримки розвитку сільськогосподарського виробництва та зняття мораторію на продаж землі – не можуть бути альтернативою один одному. У всіх країнах, де є ринок земель і де його немає, існує державна підтримка села.

Порівнюючи обсяг державної підтримки в Україні з іншими країнами, можна стверджувати про високий показник надання державної підтримки (субсидій) сільському господарству в європейських країнах, що, відповідно, і формує вищий рівень конкурентоспроможності європейської аграрної продукції порівняно з вітчизняною. У країнах ЄС діє єдина сільськогосподарська політика, загальний обсяг підтримки аграрного сектора в 2013–2014 рр. становив майже 60 млрд. євро щорічно, а це близько 525 євро/га, або 20% від валової продукції сільського господарства. Залежно від країни державна підтримка галузі коливається, зокрема, у Нідерландах та Бельгії – близько 500 євро/га, у Польщі – 345 євро/га, тоді як в Україні даний показник балансує в межах 10–20 євро/га (з урахуванням коштів, що залишались у рамках дії спеціального режиму з ПДВ).

Про низький загальний обсяг державної підтримки сільського господарства в Україні порівняно з іншими країнами також свідчить оцінка підтримки виробника (Producer Support Estimate – PSE), що проводить Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР). Так, в ЄС 21% валової сільськогосподарської продукції компенсується державою за рахунок різних програм державної підтримки, у Туреччині – 23%, у РФ – 12%, у Канаді – 11%, у США – 7%, тоді як в Україні – 1–1,5%.

Причин, з яких в Україні не було достатньої за обсягами прямої підтримки сільськогосподарського виробництва, дуже багато – від хронічної дефіцитності бюджету та фінансування цих програм за залишковим принципом до високої корупції. Саме тому був запропонований і впроваджений спеціальний режим зі сплати ПДВ. Якщо ми сьогодні говоримо про його відміну, то паралельно маємо впроваджувати європейські системи державної підтримки, які не суперечать умовам СОТ, та, відповідно, виходити на 350–500 євро/га бюджетних дотацій із фінансуванням за принципом захищеної статті. Але чомусь уряд цього не пропонує. А нам ще так багато проблем у розвитку агропромислового комплексу треба вирішити:

– збільшення виробничих циклів із переробки сільськогосподарської сировини на внутрішніх ринках. Разом із тим із подачі уряду сьогодні стимулюється переміщення пріоритетів у бік експорту сільськогосподарських культур (зернових);

– розвиток системи аграрної логістики відповідно до потреб ринку (розвиток інфраструктури аграрного ринку відбувається доволі повільно, що позначається на рівні втрат сільськогосподарської продукції в процесі її зберігання і транспортування);

– підвищення технологічного рівня сільськогосподарського виробництва. І хоча дана галузь завжди була привабливою для інвесторів (капітальні інвестиції у сільське господарство за останні десять років зросли у більше ніж у два рази, водночас інвестиції в цілому по економіці зменшилися приблизно на 25%), вона все ще поступається за рівнем використання технологій основним гравцям на світовому продовольчому ринку.

Крім того, сучасний розвиток світового агровиробництва вимагає перегляду низки методів та технологій виробництва для задоволення міжнародних вимог до якості та безпеки продуктів харчування, адже саме покращення агроєкосистеми та розвиток органічного сільськогосподарського виробництва є ключовими пріоритетами у більшості країн світу, у т. ч. європейських.

Висновки. Головними пріоритетами державної агропромислової політики під час впровадження інновацій у кредитуванні повинні стати:

– безумовне збільшення рівня державної підтримки;

– поступова переорієнтація фінансування агропромислового комплексу у бік збільшення спрямування державних коштів на розвиток аграрної інфраструктури;

– екологічна спрямованість аграрної політики та раціональне землекористування;

– збільшення обсягів фінансування на наукові розробки у сфері енергозбереження, селекції, підвищення професійної кваліфікації сільськогосподарських виробників тощо;

– стимулювання формування замкнутого циклу виробництва та переробки сільськогосподарської продукції, що даватиме змогу одержувати додану вартість на всьому агропродовольчому ланцюгу, та експорт продуктів кінцевого споживання з більшим рівнем переробки.

Крім того, досить важливим є гарантування на державному рівні стабільності та передбачуваності аграрної політики під час кредитуван-

ня з метою формування більш сприятливого підприємницького середовища для агробізнесу країни.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Алескерова Ю.В., Нарожна І.М. Особливості кредитування сільськогосподарських підприємств / Ю.В. Алескерова, І.М. Нарожна // Стан, тенденції та перспективи розвитку аграрної економіки / За ред. д.е.н., проф. О.О. Непочатенко. – Умань : Видавець Сочінський, 2012. – Ч. 1. – С. 93–98.
2. Бондаренко Н.В. Стан пільгового кредитування поточної діяльності сільськогосподарських підприємств / Н.В. Бондаренко // Фінансово-кредитна політика. – 2011. – № 1. – С. 216–222.
3. Впровадження схем гарантування кредиту в Україні. Приклад АПК. – 2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.oecd.org/daf/privatesectordevelopment/UkraineCGSAGribusinessUKR>.
4. Гудзь О.Є. Удосконалення механізму кредитних субсидій підприємств АПК / О.Є. Гудзь // Економіка АПК. – 2009. – № 9. – С. 59–61.
5. Калашнікова Т.В. Стан і тенденції розвитку аграрної галузі України / Т.В. Калашнікова // Фінанси України. – 2010. – № 10. – С. 29–37.
6. Минкіна Г.О. Механізм державної підтримки підприємств АПК через удосконалення системи кредитування / Г.О. Минкіна // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України : зб. наук. пр. ; ред. Д.О. Мельничук. – К. : НУБПУ, 2009. – Вип. 142. – Ч. 2. – 260 с.
7. Непочатенко О.О. Державна підтримка підприємств АПК через удосконалення системи кредитування / О.О. Непочатенко // Економіка АПК. – 2008. – № 8. – С. 95–100.
8. Скрипник А. Інформаційна складова підвищення ефективності кредитування аграрного сектору / А. Скрипник, О. Ткаченко // Вісник НБУ. – 2011. – № 11. – С. 32–38.
9. Саблук П.Т. Інвестиційна привабливість аграрно-промислового виробництва регіонів України / П.Т. Саблук [та ін.] ; за ред. М.І. Кісіля, М.Ю. Коденської. – К. : ННЦ ІАЕ, 2005. – С. 422–434.
10. Цибок В.О. Бюджетна підтримка розвитку АПК з використанням механізму здешевлення кредитів / В.О. Цибок, Т.В. Калашнікова // Наукові праці НДФІ. – 2005. – № 3(32). – С. 64–70.
11. Посібник із формування та функціонування кредитних спілок в адміністративному районі сільської місцевості / О.Є. Гудзь [та ін.]. – К. : ННЦ ІАЕ, 2009. – 70 с.